

Maria OŻÓG
Cezary RITTER

JAN PAWEŁ II I BENEDYKT XVI O ZNACZENIU SZTUK AUDIOWIZUALNYCH

Publikujemy po raz pierwszy bibliografię wypowiedzi dwóch papieży: Jana Pawła II i Benedykta XVI. Obejmuje ona wypowiedzi i dokumenty o znaczeniu sztuk audiowizualnych. W przypadku dokumentów Benedykta XVI sformułowanie „sztuki audiowizualne” zostało potraktowane bardzo szeroko: obejmuje zarówno dziennikarstwo, telewizję, film, Internet, jak również teatr i muzykę, a nawet muzealnictwo. Bibliografie Jana Pawła II na podobne tematy były zamieszczane w poprzednich numerach „Ethosu”¹. Stąd poświęcona mu część bibliografii obejmuje tylko wypowiedzi, które są bezpośrednio związane z profilem niniejszego tomu.

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

I (1978) ss. 477	XIV (1991) t. 1, ss. 1983
II (1979) [t. 1], ss. 17029	XIV (1991) t. 2, ss. 1619
II (1979) t. 2, ss. 157	XV (1992) t. 1, ss. 2147
III (1980) t. 1, ss. 1983	XV (1992) t. 2, ss. 1119
III (1980) t. 2, ss. 1869	XVI (1993) t. 1, ss. 1855
IV (1981) t. 1, ss. 1292	XVI (1993) t. 2, ss. 1725
IV (1981) t. 2, ss. 1313	XVII (1994) t. 1, ss. 1367
V (1982) t. 1, ss. 1376	XVII (1994) t. 2, ss. 1281
V (1982) t. 2, ss. 2497	XVIII (1995) t. 1, ss. 2054
V (1982) t. 3, ss. 1751	XVIII (1995) t. 2, ss. 1589

¹ Zob. *Jan Paweł II o środkach społecznego przekazu (1978-1993)*, oprac. M. Filipiak, „Ethos” 6(1993) nr 4 (24), s. 265-286; *Jan Paweł II o środkach społecznego przekazu (Bibliografia wypowiedzi Jana Pawła II z lat 1993-2005)*, oprac. T. Górka, „Ethos” 18(2005) nr 1-2 (69-70), s. 587-593; *Muzyka – piękno, dobro, świętość. Bibliografia wypowiedzi Jana Pawła II z lat 1978-2005*, oprac. C. Ritter, „Ethos” 19(2006) nr 1-2 (73-74), s. 379-386. Ich uzupełnieniem są dwie bibliografie wypowiedzi Jana Pawła II dotyczących kultury i sztuki: *Artysta – sztuka – kultura. Bibliografia wypowiedzi Jana Pawła II z lat 1978-1996*, oprac. M. Filipiak, „Ethos” 10(1997) nr 4 (40), s. 337-344; *Artysta – sztuka – kultura. Bibliografia wypowiedzi Jana Pawła II z lat 1997-2005*, oprac. T. Górka, „Ethos” 20(2007) nr 1-2 (77-78), s. 423-428.

VI (1983) t. 1, ss. 1730	XIX (1996) t. 1, ss. 1798
VI (1983) t. 2, ss. 1496	XIX (1996) t. 2, ss. 1206
VII (1984) t. 1, ss. 2016	XX (1997) t. 1, ss. 1799
VII (1984) t. 2, ss. 1708	XX (1997) t. 2, ss. 1230
VIII (1985) t. 1, ss. 2081	XXI (1998) t. 1, ss. 1669
VIII (1985) t. 2, ss. 1683	XXI (1998) t. 2, ss. 1483
IX (1986) t. 1, ss. 2204	XXII (1999) t. 1, ss. 1660
IX (1986) t. 2, ss. 2242	XXII (1999) t. 2, ss. 1396
X (1987) t. 1, ss. 1482	XXIII (2000) t. 1, ss. 1415
X (1987) t. 2, ss. 2582	XXIII (2000) t. 2, ss. 1463
X (1987) t. 3, ss. 1812	XXIV (2001) t. 2, ss. 1376
XI (1988) t. 1, ss. 1073	XXIV (2001) t. 1, ss. 1607
XI (1988) t. 2, ss. 2625	XXV (2002) t. 1, ss. 1290
XI (1988) t. 3, ss. 1405	XXV (2002) t. 2, ss. 1130
XI (1988) t. 4, ss. 2317	XXVI (2003) t. 1, ss. 1298
XII (1989) t. 1, ss. 1945	XXVI (2003) t. 2, ss. 1205
XII (1989) t. 2, ss. 1783	XVII (2004) t. 1, ss. 1063
XIII (1990) t. 1, ss. 1885	XXVII (2004) t. 2, ss. 933
XIII (1990) t. 2, ss. 1888	XVIII (2005), ss. 333

- NP I – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, I (1978), Poznań-Warszawa 1987, ss. 220
 NP II, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 1, Poznań 1990, ss. 793
 NP II, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 2, Poznań 1992, ss. 753
 NP III, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 1, Poznań-Warszawa 1985, ss. 875
 NP III, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 2, Poznań-Warszawa 1986, ss. 924
 NP IV, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 1, Poznań 1989, ss. 611
 NP IV, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 2, Poznań 1989, ss. 572
 NP V, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 1, Poznań 1993, ss. 877
 NP V, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 2, Poznań 1996, ss. 1004
 NP VI, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 1, Poznań 1998, ss. 852
 NP VI, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 2, Poznań 1999, ss. 686
 NP VII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 1, Poznań 2001, ss. 924
 NP VII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 2, Poznań 2002, ss. 827
 NP VIII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 1, Poznań 2003, ss. 1076
 NP VIII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 2, Poznań 2004, ss. 856
 NP IX – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IX (1986) t. 1, Poznań 2005, ss. 999

IB – *Insegnamenti di Benedetto XVI* [Città del Vaticano]

I (2005), ss.1326	III (2007), t. 2, ss. 1065
II (2006), t. 1, ss. 1008	IV (2008), t. 1, ss.1280
II (2006), t. 2, ss.1065	IV (2008), t. 2, ss.1099
III (2007), t. 1, ss. 1405	

ORpol. - "L'Osservatore Romano" wydanie polskie 1(1980) -

MiDJPII – *Media i dziennikarstwo w nauczaniu Jana Pawła II*, zebrał i opracował ks. A. Lewek, Instytut Papieża Jana Pawła II, Warszawa 2008, ss. 536

JAN PAWEŁ II

1978

1. *Radio i telewizja dla postępu człowieka* (Orędzie z okazji 50-lecia Międzynarodowego Katolickiego Związku do spraw Radia i Telewizji, 25 X) NP I, s. 28-30; toż: *Radio e televisione per il progresso dell'uomo*, IGP I, s. 64-69.

2. *Kino w służbie wartości ludzkich i chrześcijańskich* (Orędzie z okazji pięćdziesiątej rocznicy założenia Międzynarodowej Organizacji Katolickiej do spraw Kina, 31 X), NP I, s. 36-38; toż: *Il cinema per la promozione dei valori umani e cristiani*, IGP I, s. 83-86.

1980

3. *Głos Kościoła* (Odwiedziny w Radio Watykańskim, 5 II), NP III, 1, s. 125-127; toż: *La voce della Chiesa*, IGP III, 1, s. 319-322.

1981

4. *Wasza codzienna misja umacnia jedność Kościoła* (Msza św. z okazji 50-lecia Radia Watykańskiego, 12 II), NP IV, 1, s. 140-142; toż: *La vostra missione quotidiana rafforza l'unità della Chiesa*, IGP IV, 1, s. 283-287.

5. *Bądźcie głęboko świadomi waszej odpowiedzialności* (Do przedstawicieli środków przekazu, Manila, Radio „Veritas”, 21 II), NP IV, 1, s. 225; toż: *Siate profondamente consci della vostra responsabilità*, IGP IV, 1, s. 461-462,

1982

6. *Człowiek nie powinien być uzależniony od środków technicznych* (Przemówienie do Włoskiego Stowarzyszenia Słuchaczy Radia i Telewidzów, 17 IV), NP V, 1, s. 535-536; toż: *L'uomo non sia condizionato dal mezzo tecnico*, IGP V, 1, s. 1202-1204.

1983

7. *Transmisje religijne uzupełniają pastoralną misję Kościoła* (Przemówienie do Międzynarodowego Stowarzyszenia Katolickiego Radia i Telewizji, 25 XI), NP VI, 2, s. 545-547; toż: *Le trasmissioni religiose integrano la missione pastorale della Chiesa*, IGP VI, 2, s. 1182-1185.

8. *Radio i telewizja niezbędnym przekazem ewangelizacji* (Przemówienie do przyjaciół „Radiotelepace”, 28 XI), NP VI, 2, s. 557-560; toż: *La radiotelevisione: strumento indispensabile per l'evangelizzazione*, IGP VI, 2, s. 1205-1206.

1984

9. *Orędzie na 30-lecie Telewizji Włoskiej* (4 I), NP VII, 1, s. 6-7; toż: *Messaggio per i trent'anni della RAI*, IGP VII, 1, s. 14-15.

10. *Le “sale della comunità” luoghi per la cultura e l'impegno* [Sale parafialne miejscem kultury i zaangażowania] (Przemówienie do przedstawicieli Katolickiego Stowarzyszenia Producentów Filmowych, 24 V), IGP VII, 1, s. 1486-1489.

11. *Bądźcie panami waszej techniki, ale bądźcie nade wszystko ludźmi z sercem* (Do pracowników mass mediów, Einsiedeln, 16 VI), NP VII, 1, s. 837-839; toż: *Siate patroni Della vostra tecnica, ma siate soprattutto domini di cuore*, IGP VII, 1, s. 1825-1827.

12. *L'arte giapponese del teatro “Noh” in uno spettacolo offerto al Papa* [Japońska sztuka teatralna „Noh” dedykowana Papieżowi] (Castel Gandolfo, 22 VII), IGP VII, 2, s. 116-117.

13. *Prawo i etyka informacji są nierozłączne* (Do „Teleradiopace” w Weronie, 24 XI), NP VII 2, s. 638-639; toż: *Diritto et etica dell'informazione sono indispensabili*, IGP VII, 2, s. 1282-1283.

1985

14. *Wielkie zadanie wychowawcze środków komunikacji społecznej* (Orędzie wygłoszone przez Radio Católica National, Quito 30 I), NP VIII, 1, s. 151-153; toż: *È grande il compito educativo dei mezzi di comunicazione sociale*, IGP VIII, 1, s. 261-264.

15. *Messa per la rete televisiva NBC* [Msza święta dla sieci telewizyjnej NBC] (Przemówienie do przedstawicieli amerykańskiej sieci telewizyjnej, 1 IV), IGP VIII, 1, s. 896-897.

1986

16. *Operare “secondo coscienza” per radicare la libertà d'informazione nella verità* [Postępować „zgodnie z sumieniem”, aby zakorzenić wolność informacji w prawdzie] (Do dziennikarzy radia niemieckiego, 29 IX), IGP IX, 2, s. 749-750; toż: *MiDJPII*, s. 355-356.

1987

17. *Esercitate il vostro ruolo come collaboratori della verità al servizio della giustizia, dell'onestà e dell'amore* [Wypełniajcie swoje zadanie jako współpracownicy prawdy w służbie sprawiedliwości, uczciwości i miłości] (Do pracowników środków przekazu w „Registry Hotel” w Los Angeles, 15 IX), IGP X, 3, s. 534-541.

18. *Testimoni dell'Emmanuele nel mondo dei mass-media* [Świadkowie Emanuela w świecie mass mediów] (Z okazji 2000. transmisji telewizyjnej „Le Jour di Seigneur”, 25 IX), IGP X, 3, s. 716-717; toż: MiDJPII, s. 358-359.

1988

19. *Da un pulpito fatto di antenne diffondete il messaggio di fede* [Z ambony antenowej przekazujecie przesłanie wiary] (Do pracowników Radiotelepace, Weronia 17 IV), IGP XI, 1, s. 953-954; toż: MiDJPII, s. 360-361.

1990

20. *Misja Kościoła w erze komputerów* (Orędzie na XXIV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24 I), ORpol. 11(1990) nr 1, s. 1, 3; toż: *Raccogliamo la sfida "dell'era del computer" inquadrandola in una solida visione morale*, IGP XIII, 1, s. 157-161.

1991

21. *La voce libera della Chiesa per l'annuncio del Vangelo per la difesa dei popoli e dei diritti umani* [Wolny głos Kościoła zwiastujący Ewangelię w obronie narodów i praw człowieka] (Z okazji wizyty w Radiu Watykańskim, 15 VI), IGP XIV, 1, s. 1675-1678; toż: MiDJPII, s. 362-364.

1993

22. *Rola kaset magnetofonowych i magnetowidowych w kształtowaniu kultury i sumienia* (Orędzie na XXVII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24 I), ORpol. 14(1993) nr 4, s. 5-7; toż: *Audiocassette e videocassette nella formazione della cultura e della coscienza*, IGP XVI, 1, s. 169-172.

23. *Non accettate le leggi di mercato come le uniche valide. Non chiamate realismo ciò che a volte è solo una resa* [Nie akceptujcie praw rynku jako jedynie obowiązujących. Nie nazywajcie realizmem tego, co niekiedy jest tylko kapitulacją] (Do pracowników i artystów radia i telewizji uczestniczących w konkursie Premio Italia, 23 IX), IGP XVI, 2, s. 834-836; toż: MiDJPII, s. 364-366.

24. *Il vostro diuturno e non facile servizio vi rende annunciatori di Cristo, luce e vita dell'uomo* [Wasza stała i niełatwa służba czyni was głosicielami Chrystusa, który jest światłem i życiem człowieka] (Do pracowników Telewizyjnego Centrum Watykańskiego z okazji 10-lecia jego istnienia, 20 XII), IGP XVI, 2, s. 1513-1515; toż: MiDJPII, s. 366-368.

1994

25. *Telewizja w rodzinie: kryteria właściwego wyboru programów* (Orędzie na XXVIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24 I), ORpol. 15(1994) nr 4, s. 7-9; toż: *Televisione e famiglia: criterii per sane abitudini nel vedere*, IGP XVII, 1, s. 183-188.

26. *Ai rappresentanti della "Nippon Television"* (Do przedstawicieli „Nippon Television”, 7 IV), IGP XVII, 1, s. 895; toż: MiDJPII, s. 368.

1995

27. *"Radio Veritas": potente espressione della corresponsabilità dei Vescovi d'Asia nell'adempire al mandato missionario* [„Radio Veritas”: potężny wyraz współodpowiedzialności biskupów Azji za wypełnianie mandatu misyjnego] (W 25-lecie radia katolickiego na Filipinach, Manila 14 I), IGP XVIII, 1, s. 115-118; toż: MiDJPII, s. 369-371.

28. *Kino nośnikiem kultury i wartości* (Orędzie na XXIX Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 6 I), ORpol. 16(1995) nr 5, s. 4-5; toż: *Cinema, veicolo di cultura e di proposta di valori*, IGP XVIII, 1, s. 33-38.

29. *La Chiesa cerca di liberare il talento creativo nella cinematografia* [Kościół stara się wyzwolić twórczy talent w dziedzinie kinematografii] (Do zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady do spraw Środków Społecznego Przekazu, 17 III), IGP XVIII, 1, s. 522-525.

1997

30. *Rola kina w kształtowaniu osobowości człowieka* (Przemówienie do uczestników sympozjum „Kino nośnikiem wartości duchowych i kulturowych”, 1 XII), ORpol. 19(1998) nr 3, s. 53-54; toż: *Il cinema, ben usato, può contribuire alla crescita di un vero umanesimo*, IGP XX, 2, s. 904-907.

1998

31. *È necessario inserire il messaggio evangelico nella nuova cultura creata dai media moderni* [Należy wprowadzać przesłanie ewangeliczne w nową kulturę tworzoną przez współczesne media] (Przesłanie do Przewodniczącego Rady Administracyjnej „Radio Popular-Cadena COPE”, 6 VII), XXI, 2, s. 31-34; toż: MiDJPII, 371-374.

32. *List papieski z okazji 60-lecia Sekcji Polskiej Radia Watykańskiego* (21 XII), ORpol. 20(1999) nr 2, s. 56; toż: MiDJPII, s. 374-375.

1999

33. *Gli strumenti della comunicazione sociale promuovono il vero bene della persona, della famiglia e della comunità locale* [Środki komunikacji społecznej promują prawdziwe dobro osoby, rodziny i wspólnoty lokalnej] (Do uczestników spotkania

Stowarzyszenia Wolnego Radia i Telewizji Lokalnej, 28 V), IGP XXII, 1, s. 1103-1106; toż: MiDJPII, s. 284-286.

34. *Rendere il cinema mezzo espressivo adeguato a presentare il valore della vita, nel rispetto della dignità della persona* [Czynić kino odpowiednim środkiem do ukazywania wartości życia z szacunku dla godności osoby] (Przemówienie do uczestników sympozjum poświęconego kinematografii zorganizowanego przez Papieskie Rady do spraw Kultury i do spraw Środków Społecznego Przekazu, 19 XI), IGP XXI, 2, s. 1037-1040.

35. *Fede e cultura sono chiamate ad incontrarsi sul terreno della comunicazione* [Wiara i kultura są wezwane, aby spotkać się w dziedzinie komunikacji społecznej] (Do przedstawicieli agencji filmowej „Lux Vide”, 25 XI), IGP XXII, 2, s. 1019-1020; toż: MiDJPII, s. 375-376.

36. *Nell'anno giubilare anche il cinema rechi un suo originale contributo per la promozione di un umanesimo legato ai valori del Vangelo* [Niech w roku jubileuszowym również kino wniesie swój oryginalny wkład w promowanie humanizmu związanego z wartościami ewangelicznymi] (Audiencja dla uczestników międzynarodowego sympozjum poświęconego sztuce filmowej, 2 XII), IGP XXII, 2, s. 1061-1063.

2000

37. *Difendete e diffondete “quegli imprescindibili valori umani, morali e spirituali che formano il patrimonio del popolo italiano”* [Brońcie i upowszechniajcie „niezbywalne wartości ludzkie, moralne i duchowe, które tworzą dziedzictwo narodu włoskiego”] (Do uczestników jubileuszowej Włoskiego Radia i Telewizji RAI, 27 XI), IGP XXIII, 2, s. 975-978; toż: MiDJPII, s. 376-378.

38. *Nieście światu Chrystusowy pokój i radość* (Homilia na zakończenie Jubileuszu Świata Teatru, Kina, Telewizji i Muzyki, 17 XII), ORpol. 22(2001) nr 2, s. 47-48; toż: *Siate sempre modelli positivi e coerenti*, IGP XXIII, 2, s. 1166-1170.

2001

39. *„Rozgłaszajcie to na dachach”*: *Ewangelia w epoce globalnej komunikacji* (Orędzie na XXXV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24 I), ORpol. 22(2001) nr 4, s. 4-5; toż: *“Predicately sui tetti”*: *il Vangelo nell'era della comunicazione globale*, IGP XXIV, 1, s. 223-226.

40. *W służbie Ewangelii* (Do kierownictwa i pracowników Radia Watykańskiego, 13 II), ORpol. 22(2001) nr 4, s. 37-38; toż: *Qualificato e moderno contributo all'opera della nuova evangelizzazione* IGP XXIV, 1, s. 357-360.

41. *Kościół a kultura medialna* (Do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady do spraw Środków Społecznego Przekazu, 16 III), ORpol. 22(2001) nr 5, s. 25; toż: *L'evoluzione dei mezzi di comunicazione sociale pone nuove sfide etiche e spirituali*, IGP XXVI, 1, s. 525-527.

42. *Dokąd idziesz człowieku?* (Przemówienie do uczestników premiery filmu „Quo vadis”, 30 VIII), ORpol. 22(2001) nr 10, s. 16-17; toż: *Durante il Grande Giubileo, Cristo ha attraversato nuovamente le strade di Roma e del mondo intero*, IGP XXIV, 2, s. 221-222.

43. *Środki społecznego przekazu w służbie Ewangelii* (Do uczestników kongresu Międzynarodowej Organizacji Katolickiej do spraw Środków Audiowizualnych, 20 XI), ORpol. 23(2002) nr 4, s. 26-27; toż: *Il positivo contenuto spirituale e religioso sia sempre presente nelle varie produzioni di comunicazione sociale*, IGP XXIV, 2, s. 768-769.

2002

44. *Internet: nowe forum głoszenia Ewangelii* (Orędzie na XXXVI Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24 I), ORpol. 23(2002) nr 4, s. 6-7; toż: *Internet: un nuovo forum per proclamare il Vangelo*, IGP XXV, 1, s. 91-95.

44. *Nowe środki przekazu w służbie nowej ewangelizacji* (Przemówienie do uczestników konferencji na temat mediów i kultury zorganizowanej przez episkopat włoski, 9 XI), ORpol. 24(2003) nr 2, s. 33-34; toż: *Nella cultura e nella comunicazione servono operai con il genio della fede*, IGP XXV, 2, s. 690-693.

2003

45. *Głoście prawdę o Bogu i człowieku w Kościele i świecie* (Do pracowników włoskiej telewizji katolickiej Telepace, 22 III), ORpol. 24(2003) nr 6, s. 35; toż: *Telepace vuol essere la televisione della pace, di quella pace che è dono di Dio e umile e costante conquista degli uomini*, IGP XXVI, 1, s. 358-360.

2004

46. *Ukazujcie ludziom prawdziwe wartości* (Przemówienie do uczestników kongresu poświęconego duszpasterstwu pracowników cyrków i lunaparków, 16 XII), ORpol. 26(2005) nr 2, s. 52-53; toż: *Voi potete offrire un singolare esempio di Chiesa viaggiante che prega, che ascolta, che annunzia e che coltiva la fraternità*, IGP XXVII, 2, s. 726-727.

2005

47. *Szybki rozwój* (List apostolski do odpowiedzialnych za środki społecznego przekazu, 24 I), ORpol. 26(2005) nr 7-8, s. 35-39; toż: *Il rapido sviluppo*, IGP XXVIII, s. 94-104.

BENEDYKT XVI

2005

1. *Dziękuję za ważną służbę dla dobra społeczeństwa* (Spotkanie z dziennikarzami w Auli Pawła VI, 23 IV), ORpol. 26(2005) nr 6, s. 9; toż: *Responsabilità etica*

degli operatori della comunicazione nella ricerca della verità e nella salvaguardia della centralità e della dignità della persona, IB I, s. 17-19.

2. *Assicurare in ogni forma di comunicazione obiettività, rispetto della dignità umana e attenzione al bene comune* [W każdej formie komunikowania zapewnić obiektywność, szacunek dla godności ludzkiej i dobra wspólnego] (Podczas modlitwy „Anioł Pański” na placu św. Piotra, 8 V), IB I, s. 66-68.

3. *Jesteśmy zobowiązani do budowania prawdziwego pokoju* (Po projekcji filmu *Karol. Człowiek, który został papieżem*, 19 V), ORpol. 26(2005) nr 7-8, s. 15-16; toż: *La testimonianza di Giovanni Paolo II ravvivi in tutti proposto di operare al servizio di una decisa azione di pace in Europa e nel mondo intero*, IB I, s. 128-130.

4. *La musica ci faccia sentire la grandezza e la bellezza di Dio* [Muzyka pozwala odczuć wielkość i piękno Boga] (Przemówienie na zakończenie koncertu ku czci Papieża w Auli Pawła VI, 20 X), IB I, s. 692-693.

5. *Continue ad essere messaggeri del bello, della fede e di Dio in questo mondo. Così anticipate in qualche modo l'eternità* [Nie przestawajcie być posłańcami piękna, wiary i Boga w tym świecie. Tak w pewien sposób antycypujecie wieczność] (Podziękowanie na zakończenie koncertu „Regensburger Domspatzen” w Kaplicy Sykstyńskiej, 22 X), IB I, s. 694-695.

6. *Więź z Papieżem trwa dalej* (Z okazji światowej prapremiery filmu *Jan Paweł II*, 17 XI), ORpol. 27(2006) nr 2, s. 48; toż: *Testimonianza dell'ininterrotto legame tra la grande anima di Papa Wojtyła e quelle di innumerevoli credenti, tra il suo cuore di padre e i nostri cuori*, IB I, s. 812-813.

7. *Nel canto noi possiamo sentire la presenza della liturgia celeste, un po' della bellezza nella quale il Signore ci vuole comunicare la sua gioia* [W śpiewie możemy odczuć obecność liturgii niebiańskiej, zadatek piękna, w którym Pan pragnie przekazywać nam swoją radość] (Do śpiewaków Papieskiej Kapeli Muzycznej „Sykstyna”, 20 XII), IB I, s. 1012-1013.

2006

8. *Środki przekazu: sieć komunikacji, jedności i współpracy* (Orędzie na XL Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24 I), ORpol. 27(2006) nr 4, s. 4-5; toż: *I media: rete di comunicazione, comunione e cooperazione*, IB II, 1, s. 97-100.

9. *Aby głosić Ewangelię Chrystusa na całym świecie oraz W służbie prawdzie i pojednaniu* (Wizyta w Radiu Watykańskim z okazji 75. rocznicy pierwszej emisji, 3 III), ORpol. 27(2006) nr 5, s. 47-48; toż: *La Radio Vaticana oggi: un coro di voci al servizio della verità e della pace* [Radio Watykańskie dziś: chór głosów w służbie prawdy i pokoju], IB II, 1, s. 279-282.

10. *Krzewić prawdę i umacniać pokój* (Do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady do spraw Środków Społecznego Przekazu, 17 III), ORpol. 27(2006) nr 6-7, s. 57-58; toż: *Il bene comune non venga sacrificato a un desiderio egoistica di profitto o a un programma ideologico di scarsa responsabilità pubblica*, IB II, 1, s. 322-323.

11. *Przemierzał kontynenty, by wszystkim głosić Ewangelię* (Po projekcji filmu *Karol. Papież, który pozostał człowiekiem*, 30 III), ORpol. 27(2006) nr 8, s. 20-21; toż: *Giovanni Paolo II, instancabile profeta di speranza e di pace, ha percorso i sentieri del globo per comunicare il Vangelo a tutti*, IB II, 1, s. 385-386.

12. *Apostolstwo przez środki społecznego przekazu* (Do pracowników katolickiego dziennika „Avvenire”, telewizji Sat2000, radia InBlu i agencji Sir, 2 IV), ORpol. 27(2006) nr 9-10, s. 39; toż: *Date voi stessi una testimonianza luminosa di profonda vita cristiana*, IB II, 1, s. 754-756.

13. *La vocazione di Roma ad essere faro di civiltà e di spiritualità per il mondo intero* [Powołaniem Rzymu jest niesienie światła cywilizacji i duchowości całemu światu] (Koncert zorganizowany przez władze miasta Rzymu w dzień „Urodzin Rzymu” i w pierwszą rocznicę rozpoczęcia pontyfikatu, 21 IV), IB II, 1, s. 479-481.

14. *Il vostro sostegno promuova la missione della Chiesa di portare a tutti la conoscenza e l'amore di Gesù Cristo* [Wasze wsparcie promuje misję Kościoła niesienia wszystkim wiedzy i miłości Jezusa Chrystusa] (Do „Patrons of the Art” Muzeów Watykańskich, 1 VI), IB II, 1, s. 749-750.

15. *I cultori del canto sacro offrano il loro prezioso contributo alla preghiera liturgica e concorrano efficacemente all'annuncio del Vangelo* [Ci, którzy kultywują śpiew sakralny ofiaują swój cenny wkład w modlitwę liturgiczną i skutecznie przyczyniają się do głoszenia Ewangelii] (Na zakończenie koncertu Fundacji Domenico Bartolucci, 24 VI), IB II, 1, s. 830-832.

16. *Abbiamo potuto rivisitare la figura dolce e mite di un Pontefice fermo nella fede e sempre disponibile all'accoglienza* [Mogliśmy ponownie spotkać łagodnego Papieża, który był stały w wierze i zawsze gotowy na przyjęcie innych] (Słowa wdzięczności z okazji projekcji filmu *Papa Luciani, il sorriso di Dio* [Papież Luciani, uśmiech Boga], 8 X), IB II, 2, s. 412-413.

17. *La storia del mondo è una meravigliosa sinfonia che Dio ha composto e la cui esecuzione Egli stesso dirige* [Historia świata jest cudowną symfonią, którą skomponował Bóg i której wykonaniem On sam dyryguje] (Do uczestników koncertu ofiarowanego przez Prezydenta Republiki Federalnej Niemiec, 18 XI), IB II, 2, s. 641-643.

18. *Santuario di arte e di fede dove ci si “immerge” in un concentrato di “teologia per immagini”* [Sanktuarium sztuki i wiary, gdzie można się „zanurzyć” w „teologii obrazu”] (Do kierownictwa i pracowników Muzeów Watykańskich, 23 XI), IB II, 2, s. 673-675.

19. *Il linguaggio della storia dell'arte e della musica accompagna la nostra lode al Re dell'Universo* [Język historii sztuki i muzyki towarzyszy naszemu wychwalaniu Króla Wszechświata] (List do kardynała Andrea Cordero Lanza di Montezemolo, archiprezbitera Bazyliki św. Pawła za Murami, 25 XI), IB II, 2, s. 683-684.

2007

20. *Dzieci i środki przekazu jako problem wychowawczy* (Orędzie na XLI Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2007, 24 I), ORpol. 28(2007) nr 3, s. 5-7; toż: *I bambini e i mezzi di comunicazione: una sfida per l'educazione*, IB III, 1, s. 99-102.

21. *Odpowiedzialność za wychowanie dzieci i młodzieży* (Do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady do spraw Środków Społecznego Przekazu, 9 III), ORpol. 28(2007) nr 6, s. 27; toż: *La grande responsabilità dei mezzi di comunicazione sociale: “educare i bambini e i giovani alla bellezza alla verità e alla bontà”*, IB III, 1, s. 487-489.

22. *La musica: una compagna di viaggio che mi ha sempre offerto conforto e gioia* [Muzyka: towarzysz podróży, który zawsze przynosi mi pocieszenie i radość] (Po-

zdrowienie na zakończenie koncertu „Radio-Sinfonieorchester” ze Stuttgartu w Auli Pawła VI, 16 IV), IB III, 1, s. 680-681.

23. *Un oratorio che fa rivivere i sentimenti di stupore e di gaudio provati dai primi testimoni oculari della Risurrezione di Cristo* [Oratorium, które ożywia uczucia zdumienia i radości doświadczanej przez pierwszych naocznych świadków zmartwychwstania Chrystusa”] (Podziękowanie na zakończenie koncertu „Resurrexi”, zorganizowanego przez Konferencję Episkopatu Włoch, 23 V), IB III, 1, s. 909-911.

24. *Cantare in coro è un’educazione alla vita e alla pace* [Śpiewanie w chórze jest wychowaniem do życia i do pokoju] (Słowa podziękowania na zakończenie koncertu chórów z terenów górskich zorganizowanego przez diecezję Belluno-Feltre w Castello di Mirabello, 20 VII), IB III, 2, s. 48-49.

25. Lettera al Professore Mario Agnes, Direttore de “L’Osservatore Romano” [List do Profesora Maria Agnesa, Dyrektora „L’Osservatore Romano”] (20 VIII), IB III, 2, s. 148-149.

26. *Le vostre esecuzioni possano anche in futuro essere per molti una rivelazione!* [Wasze wykonania także w przyszłości mogą dla wielu być objawieniem!] (Do uczestników koncertu zorganizowanego z okazji tysiąclecia Archidiecezji Bamberg, 4 IX), IB III, 2, s. 208-209.

27. *Offrire il proprio contributo per un “aggiornamento”, adatto ai nostri tempi, della preziose tradizioni di cui è ricca la musica sacra* [Ofiarować własny wkład w „uwspółcześnienie” cennej tradycji, w którą obfituje muzyka sakralna] (Wizyta w Papieskim Instytucie Muzyki Sakralnej, 13 X), IB III, 2, s. 450-452.

28. Lettera al Professore Giovanni Maria Vian, in occasione dell’assunzione dell’incarico di direttore de “L’Osservatore Romano” [List do Profesora Giovanniego Marii Viana z okazji objęcia funkcji dyrektora „L’Osservatore Romano”] (27 X), IB III, 2, s. 507-508.

2008

29. *Szukanie prawdy, by się nią dzielić* (Orędzie na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24 I), ORpol. 29(2008) nr 3, s. 8-10; toż: *Liberi da materialismo e relativismo per edificare un mondo più giusto*, IB IV, 1, s. 132-136.

30. *L’Italia è messaggera universale dei valori dell’arte* [Włochy są posłane, aby upowszechniać wartości artystyczne] (Podziękowanie za koncert ofiarowany przez Prezydenta Włoch Giorgia Napolitano w trzecią rocznicę rozpoczęcia pontyfikatu, 24 IV), IB IV, 1, s. 680-682.

31. *Accolgo idealmente in Vaticano l’intero popolo cinese* [W myślach goszczę w Watykanie cały lud chiński] (Słowo pozdrowienia po koncercie orkiestry filharmonii i chóru opery w Szanghaju, 7 V), IB IV, 1, s. 735-739.

32. *Podsycajcie zamiłowanie do prawdy* (Do uczestników kongresu wydziałów medialnych uczelni katolickich, 23 V), ORpol. 29(2008) nr 7-8, s. 10-11; toż: *La passione per la verità evita il relativismo*, IB IV, 1, s. 858-861.

33. *Słowa, które wysyłacie w eter, są echem odwiecznego Słowa* (Do uczestników kongresu katolickich rozgłośni radiowych, 20 VI), ORpol. 29(2008) nr 9, s. 43-44; toż: *Una rete di amicizia fra Cristo e i popoli di tutti i continenti*, IB IV, 1, s. 1042-1045.

34. *Coinvolti in un pellegrinaggio verso la Madre del Signore* [Włączeni w pielgrzymkę do Matki Pana] (Po projekcji filmu o tematyce maryjnej produkcji Bayerischer Rundfunk, Castel Gandolfo, 13 VIII), IB IV, 2, s. 150-151.

35. *Un felice accostamento tra poesia e musica* [Szczęśliwe połączenie poezji i muzyki] (Podziękowanie na zakończenie koncertu, Castel Gandolfo, 24 VIII), IB IV, 2, s. 191-193.

36. *Fundamentem prawdziwej kultury jest poszukiwanie Boga* (Spotkanie z przedstawicielami świata kultury w Kolegium Bernardynów, Paryż, 12 IX), ORpol. 29(2008) nr 10-11, s. 12-16; toż: *Le origini della teologia occidentale e le radici della cultura europea*, IB IV, 2, s. 270-280.

37. *Mistycyzm muzyki Brucknera* (Koncert orkiestry Wiener Philharmoniker, Bazylika św. Pawła za Murami, 13 X), ORpol. 29(2008) nr 12, s. 45-46; toż: *La Chiesa nasce dall'unità dei diversi carismi*, IB IV, 2, s. 486-487.

38. *Prostota, odwaga i cierpienie Jana Pawła II* (Projekcja filmu *Świadectwo*, 16 X), ORpol. 29(2008) nr 12, s. 46-47; toż: *La semplicità, il coraggio e la sofferenza di Papa Wojtyła*, IB IV, 2, s. 512-514.

39. *Dzięki wam wielu ludzi czuje się bliżej Boga i Kościoła* (Z okazji 25-lecia Watykańskiego Ośrodka Telewizyjnego, 18 XII), ORpol. 30(2009) nr 2, s. 15-16; toż: *Sinergie e convergenza fra i media della Santa Sede*, IB IV, 2, s. 892-894.

2009

40. *Muzyka sakralna pozwala nam otrzeć się o majestat i piękno Boga* (Po koncercie z okazji 85. urodzin ks. Georga Ratzingera, 17 I), ORpol. 30(2009) nr 3, s. 11-12.

41. *Nowe technologie, nowe relacje. Trzeba rozpowszechniać kulturę szacunku, dialogu i przyjaźni* (Orędzie na XLIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24 I), ORpol. 30(2009) nr 3, s. 5-7.

42. *To nie człowiek znajduje Prawdę, ale Prawda znajduje człowieka* (Przemówienie po projekcji filmu o św. Augustynie, 2 IX), ORpol. 30(2009) nr 11-12, s. 32-33.

43. *Nowe technologie mogą pomagać w krzewieniu poszanowania godności i wartości osoby ludzkiej* (Przemówienie do uczestników sesji plenarnej Papieskiej Rady do spraw Środków Społecznego Przekazu, 29 X), ORpol. 31(2010) nr 2, s. 24-26.

2010

44. *Kapłan i duszpasterstwo w świecie cyfrowym: nowe media w służbie Słowa* (Orędzie na 44. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24 I), ORpol. 31(2010) nr 3-4, s. 6-7.